

י"ב באב ה'תשפ"א

2 באוגוסט 2020

לכבוד:

מנהלי בתי-ספר היסודיים וחט"ב
מורי ורכזי תרבות יהודית-ישראלית
בחינוך הממלכתי

שלום רב,

חוזר מפמ"ר תרבות יהודית-ישראלית – ה'תשפ"א

מנהלים ומורים יקרים, אנו נמצאים בתקופה מורכבת מבחינות רבות: רפואית, כלכלית, חברתית וחינוכית. תקופה זו - שאין לדעת מתי תסתיים - מזמנת עבורנו, אנשי החינוך, אתגרים חינוכיים, ערכיים ופדגוגיים משמעותיים ולתחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית יש מקום מרכזי בהתמודדות עם אתגרי תקופה זו שכן הוא עוסק בשאלות ערכיות, בסוגיות של ערבות הדדית, בקשר, בזיקה ובשייכות לעם, למדינה, לארץ ולחברה האנושית בכלל. אנו מבקשים לחזק את תחום הדעת ולתת לו מקום מרכזי בבתי הספר.

אנחנו, צוות תרבות יהודית-ישראלית, נעשה כל שביכולתנו כדי לאפשר לכם, המנהלים והמורים, להמשיך להוביל למידה מגוונת, מעמיקה ורלוונטית: באמצעות צוות ההדרכה שלנו, באמצעות אתר המקצוע, שיעורים מצולמים, גיוון דרכי ההוראה מרחוק ומקרוב ובשלל פעולות נוספות אליהן נידרש.

אנחנו כאן עבורכם ועבור תלמידים, מחויבים לעשות ככל שניתן כדי להקל עד כמה שאפשר בהתמודדות עם אתגרי ההוראה, הלמידה וההערכה בצל הקורונה.

משימות הערכה חלופית

בארבע השנים האחרונות התהווה תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית ובכל שנה נוספו לו נדבכים חדש: אתר מקצוע חדשני וייחודי, ספרי לימוד, השתלמויות מגוונות למורים ולמנהלים, פעילות חווייתית, יוזמות פדגוגיות, מינוי מורים מובילי תרבות ומורשת ועוד ועוד.

בימים אלו אנו משלימים נדבך חשוב נוסף והוא פיתוח מאגר משימות הערכה חלופית בתרבות יהודית-ישראלית. משימות אלו פותחו בשיתוף עם ראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה) והן ראשונות מסוגן במשרד החינוך: הערכה חלופית שתבצע באופן מקוון עם שלל כלים מתוקשבים שיעמדו לרשות המורה בבואו להעריך את תלמידיו. תוכלו לקרוא עוד על כך בהמשך חוזר זה. בנוסף, יעמוד לרשותכם, המורים, כלי אינטראקטיבי חדשני שפיתחנו ליצירת דפי מדרש הכולל טקסטים, סרטונים ותמונות, עבורכם ועבור תלמידים.

אני מאחל לכולנו בהצלחה ומקווה שהמגפה תיעלם במהרה.

תוכן העניינים:

(כדי לעבור למקום הרלוונטי במסמך יש לשים את הסמן על הכותרת הרצויה, ללחוץ Ctrl וללחוץ על הכותרת)

- א. תכנית הלימודים ואופן הטמעתה.....3
- ב. ספרי לימוד בתרבות יהודית-ישראלית.....3
- ג. חומרי למידה והוראה.....4
- ד. למידה בין-תחומית בכיתות א-ב: תרבות יהודית-ישראלית ועברית (חינוך לשוני).....5
- ה. עמיות יהודית (PEOPLEHOOD).....5
- ו. שעות ההוראה ומיקוד תוכנית הלימודים.....5
- ז. משימות הערכה חלופית.....6
- ח. סל פעילויות חווייתיות מסובסדות.....7
- ט. יוזמו"פ – יוזמות פדגוגיות בית ספריות בתרבות יהודית-ישראלית.....7
- י. מסלולים להכשרת מורים.....8
- יא. פיתוח מקצועי: השתלמויות וימי עיון.....8
- השתלמויות.....8
- ימי עיון וסיורים לימודיים.....11
- יב. מורים מובילים תרבות ומורשת.....11
- יג. אתרי אינטרנט.....12
- יד. מדריכים ואנשי קשר.....13

א. תכנית הלימודים ואופן הטמעתה

1. על תכנית הלימודים

תכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית כוללת היכרות עם ארון הספרים היהודי בכמה מעגלים, על פי ערכים מובילים מרכזיים בכל שנה. הערכים מתייחסים למעגלים השונים: **מעגל היחיד** – ערך כבוד האדם והחיים כערך עליון וסוגיות קיומיות הנוגעות לעולמו של היחיד; **מעגל המשפחה** – חשיבותו של התא המשפחתי וחשיבות הקשר בין הילד לבין הוריו; **מעגל הקהילה** – תשתית לטיפוח של ערכים שבהם דאגה לכלל, נתינה וערבות הדדית; **מעגל מדינת ישראל** – היכרות עם היצירה וההגות הצייונית והעמקה בתוכניהן, חיזוק וטיפוח הקשר והשייכות למדינת ישראל ולארץ ישראל, הכרה בכבודן ובזכויותיהן של קהילות שונות; **מעגל העם היהודי בתפוצות** – שימור הקשר עם יהודי העולם וחיזוק הזיקה לתרבות היהודית במהלך ההיסטוריה; **מעגל האנושות** – ערכי האדם באשר הוא והיחס הראוי שיש להעניק לזולת תוך שימת דגש על הגר והשונה.

כאמור, בבסיס תכנית הלימודים בכל שכבת גיל עומדים ערכים מובילים, והיא מאורגנת סביב שלושה מוקדי תוכן החוזרים מדי שנה בצורה ספיראלית, תוך יצירת רצף פדגוגי מכיתה א' ועד כיתה ט': א. יוצרים ויצירות בארון הספרים היהודי-ישראלי ב. סוגיות רלוונטיות מעולמם של התלמידים במעגלי חיים וחברה ג. לוח השנה היהודי-ישראלי.

בנוסף, תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית משקף את מגוון הקולות והקהילות ממזרח וממערב. [כאן](#) תוכלו לצפות בריכוז דוגמאות המשקפות את מורשת קהילות ישראל מארצות המזרח בתכנית הלימודים.

לעיון ולהעמקה בתכנית הלימודים ניתן לקרוא [כאן](#).

2. חובת הוראת תכנית הלימודים החדשה

יש ללמד **בכל** שכבות הגיל על פי תכנית הלימודים החדשה בתרבות יהודית-ישראלית.

ב. ספרי לימוד בתרבות יהודית-ישראלית

ספרי לימוד הם כלי עזר למורה ולתלמיד. ספרים שקיבלו אישור של משרד החינוך נמצאו מתאימים לתכנית הלימודים, אולם אנו ממליצים לכם לא לוותר על היכרות עם תכנית הלימודים ולהמשיך להתייחס אליה גם באמצעות תכנים נוספים ולא רק באמצעות ספר הלימוד. ספרי הלימוד המוצעים:

1. **כיתות ג-ח** - נכתבו ופורסמו ספרי לימוד על ידי גופים והוצאות שונות. תוכלו למצוא [כאן](#) את רשימת הספרים שאושרו על-ידי משרד החינוך.

2. **כיתה ט** - פרסמנו 2 יחידות לימוד על פי תכנית הלימודים:

- גיליונות "יחסים" – על פי ציר התוכן: "אגדות וספרות חז"ל סביב היחס לזולת". גיליונות אלו, בצירוף המדריכים למורה, זמינים בחינם באתר המקצוע. לצד זה, ניתן לרכוש עותקים מודפסים של קובץ הגיליונות באמצעות חנויות ספרי הלימוד.
- ספר "להיות אדם" – על פי ציר התוכן: "ערכי חיים על פרשת דרכים". הספר זמין בחינם באתר המקצוע, וניתן לרכוש ספרים מודפסים בחנויות ספרי הלימוד.

ג. חומרי למידה והוראה

1. מהלך הוראה שנתי מוצע:
באתר המקצוע, ניתן למצוא בשכבות הגיל השונות מתווי הוראה שכוללים מהלך הוראה מוצע לשנת הלימודים תש"ף.
2. אתר מלווה מקצוע: www.tarbuty.org.il
אתר האינטרנט שמלווה את תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית הוא אתר חדשני וייחודי מאוד. באתר זה תוכלו למצוא מעל 200 יחידות לימוד אינטראקטיביות על טקסטים נבחרים בשכבות הגיל השונות שכוללות עזרים למורה להוראת התכנים: חומרי העשרה, מערכי שיעור, רכיבים מתוקשבים (משחקים, סרטונים ועוד), הצעות להפעלות ורכיבים נוספים שישמשו את המורה כעזרי הוראה במהלך השיעור. האתר ממשיך להתעדכן כל הזמן ואנו מזמינים אתכם להצטרף לרשימת הדיוור של האתר ולהישאר מעודכנים. (כדי להצטרף לרשימה עליכם להיכנס לאתר, ללחוץ על לשונית "רשימת תפוצה" בתחתית העמוד ולהירשם).
3. פיתוח יחידות הוראה מקוונות בתחומי הדעת השונים:
לקראת שנת הלימודים תשפ"א התחלנו במזכירות הפדגוגית בפיתוח מערך כלים חדש המשלים את מהלך תיק מורה ומלווה את לימודי התוכן מכתה א' עד כיתה ט'. מערך זה כולל יחידות הוראה מקוונות ולצידן מחולל הוראה.
יחידות ההוראה יושבות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב רעיון גדול מרכזי. מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור, הנותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור בין הפריטים, לפי שיקול דעתכם, את המתאימים ביותר, לתלמידים שלכם. אלא שלא הסתפקנו בכך, לצד יחידות ההוראה יעמוד לרשותכם מחולל הוראה, אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים, ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת.

יחידות ההוראה הראשונות עולות בתחומי היסטוריה, ספרות, אנגלית, מדעים וגיאוגרפיה והן יעלו לאוויר במחצית אוגוסט. במהלך השנה הקרובה, יצאו מידי חודש יחידות נוספות עד להשלמת כל תכנית הלימודים. אנו מקווים כי יחידות ההוראה יסייעו למורים בתכנון הוראה מיטבית, יקדמו הטמעת מיומנויות וערכים בהוראה ויתנו למורים כלים נוספים לפיתוח והתקדמות.

ד. למידה בין-תחומית בכיתות א-ב: תרבות יהודית-ישראלית ועברית (חינוך לשוני)

דרך הלימוד בתרבות יהודית-ישראלית נשענת על מיומנויות של קריאה, כתיבה והבעה בעל-פה ועל עולם טקסטים עשיר. לכן יש נקודות השקה בין המקצוע תרבות יהודית-ישראלית לבין לימודי השפה העברית בבתי הספר היסודיים. בשני תחומי הדעת פותחו יחידות לימוד אינטראקטיביות משותפות המשמשות את מטרות שתי תוכניות הלימודים בכיתות א' וב' ומאפשרות למורה לעבות ולהעשיר כל אחת מהתוכניות באמצעות התוכנית האחרת. יחידות אלו מיועדות להילמד בשיעורי עברית ו/או תרבות יהודית-ישראלית. היחידות מפורסמות [באתר המקצוע](#).

ה. עמיות יהודית (peoplehood)

עמיות יהודית, בהגדרתה הרחבה, נותנת ביטוי לכלל הזיקות המתקיימות בעולם היהודי. טיפוח מתקיים על אינספור נתיבים בין ישראל לתפוצות, הכוללים את הלשון העברית, את נכסי הרוח שהתעצבו במשך אלפי שנים - בארץ ישראל ומחוצה לה - את ההבחנה בין זיכרון יהודי לבין היסטוריה יהודית, ואת גבולות הזמן היהודי במרחב הזמן הכללי.

אחת המטרות של תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית הינו העמקת הקשר בין היהודים בישראל לבין יהודי התפוצות ולכן נבחר תחום דעת זה להוביל את נושא העמיות במערכת החינוך הממלכתית.

במהלך השנתיים האחרונות פורסמו 26 יחידות לימוד אינטראקטיביות מתוך תכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית בשכבות הגיל העוסקות בנושא העמיות. תוכלו למצוא אותן [כאן](#).

בנוסף, אנו מקיימים השתלמויות מגוונות בנושא זה, למורים ולמנהלים, כפי שתוכלו לראות בהמשך חוזר זה.

בזאת נפתח השער להטמעת הנושא בסדר היום הבית ספרי, ולסלילת נתיבים חינוכיים ממלכתיים מסדר חדש, בין ישראל לתפוצות. מוזמנים להצטרף [לחדר עמיות יהודית](#) בפייסבוק.

ו. שעות ההוראה ומיקוד תוכנית הלימודים

ככלל, על פי [חוזר המנכ"ל](#) הוראת המקצוע בכיתות א-ב תהיה על-פי בחירת מנהלי בתי הספר, ובכיתות ג-ט הוראת המקצוע תתבצע באופן הבא:

[ביסודי](#) - לפחות 5 שעות על פני ארבע שכבות הגיל, ג-ו.

אנו ממליצים לחלק את השעות כך:

כיתה ג – שעה; ד – שעה; ה – שעה; ו – שעותיים.

במקרה בו מחליטים להוסיף שעות נוספות, אנו ממליצים להוסיף זאת בסדר הבא: שעה לכיתה ה ← שעה

לכיתה ד ← שעה לכיתה ג ← שעה לכיתה ב ← שעה לכיתה א.

בחטיבת הביניים – לפחות 5 שעות על פני שלוש שכבות הגיל, ז-ט.

אנו ממליצים לחלק זאת כך:

כיתה ז – 2 שעות; כיתה ח – 2 שעות; כיתה ט – 1 שעה.

עם זאת, לאור האתגרים הניצבים בפנינו בעקבות מגפת הקורונה, בשנת תשפ"א תהיה גמישות גדולה יותר במתן השעות ובחלוקתן בתחומי הדעת השונים כפי שפורסם **במסמך ההנחיות** הרשמי של משרד החינוך לקראת שנה"ל תשפ"א. **תוכלו למצוא כאן טבלת מיקוד יסודי וכאן טבלת מיקוד לחט"ב שמטרתה לסייע לכם, המורים, להתמקד בנושאים המרכזיים בתכנית הלימודים ולתכנן באופן מיטבי את הוראת תחום הדעת בשנת הלימודים תשפ"א.**

שימו לב: תכנית הלימודים של המקצוע נכתבה עבור שעתיים שבועיות שנתיות בכל אחת משכבות הגיל א-ט. עם זאת, בכיתות בהן ניתנות להוראת המקצוע רק שעה שבועית שנתית (עדיף – שעתיים באחת המחציות), עליכם, המורים, להסתייע **בטבלאות המיקוד**, ולבחור מתוכה את החלקים הרלוונטיים ביותר לכיתותיכם, ובלבד שישקפו מגוון נושאים וקולות ויאפשרו לכל אחד מתלמידיכם להרגיש שייך לתרבותו.

ז. משימות הערכה חלופית

תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית מאופיין במפגש עם טקסטים רבים המייצגים עמדות ודעות מגוונות מתקופות ומקומות שונים. המפגש של התלמידים עם מגוון זה חשוב משני טעמים:

הראשון, היכרות עם העושר הטמון בתרבות יהודית-ישראלית, עם ההוגים השונים ועם התפיסות השונות – דבר שסייע להם להפוך לבני בית בתרבותם.

השני, הדיונים שנובעים ממפגש זה עשויים לתרום להתמודדותם של התלמידים עם שאלות משמעותיות בחייהם: שאלות שקשורות בזהות, שאלות ערכיות וקיומיות ועוד, ולסייע להם לגבש את זהותם הייחודית.

כדי להשיג זאת, ברור שדרכי הערכה של התלמידים בתחום דעת זה צריכות לבטא מטרות אלו ולשקף את מטרות ההוראה והלמידה. לשם כך פיתחנו **מאגר משימות הערכה חלופית**. במאגר זה תוכלו למצוא הצעות למשימות הערכה לכיתות ג-ח. המשימות מעריכות ידע, מיומנויות וערכים מרכזיים שנלמדו על פי תכנית הלימודים בכל שכבת גיל.

המשימות מקיימות דיאלוג מתמיד עם יחידות ההוראה והטקסטים הרבים המוגשים באתר, באופן המשלב הערכה בתוך תהליכי ההוראה והלימוד של תחום הדעת, ומשקפות את הייחודיות של תחום דעת זה: כך, בדיונים שנובעים מהעיסוק בתרבות יהודית-ישראלית, בטקסטים, בדעות, בעמדות ובערכים אין "תשובה אחת נכונה" אלא מגוון תשובות אפשריות, בהתאם להשקפתו/ה של התלמיד/ה, כל עוד זו מבוססת

ומעוגנת בנימוקים עליהם נשענת התלמיד/ה. לפיכך, גם משימות הערכה אלו מאפשרות לתלמידים להביע את עמדותיהם, את פרשנותם ואת תפיסתם באופן מושכל ומעמיק, לאפשר עבודה בחברות או בחבורות ולהניע לעשייה אישית וחברתית ("תלמוד המביא לידי מעשה").

מאגר המשימות הוא תוצר של שיתוף פעולה בין הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) והפיקוח על תרבות יהודית-ישראלית במזכירות הפדגוגית. זו הפעם הראשונה בו משרד החינוך מפתח משימות הערכה מקוונות וחדשניות שיאפשרו לכם, המורים, לקיים הערכה חלופית איכותית ומשמעותית תוך שימוש בכלים של המאה ה-21.

אנו מקווים כי משימות אלו, העושות שימוש בכלים של המאה ה-21, יאפשרו לכם, המורים, לקיים הערכה חלופית איכותית ומשמעותית.

מידע נוסף על משימות הערכה תוכלו לקרוא [כאן](#).

ח. סל פעילויות חווייתיות מסובסדות

תכנית הלימודים של מקצוע תרבות יהודית-ישראלית שמה דגש על חיזוק הזהות היהודית-ישראלית של הלומדים בדרך של לימוד וחוויה. הפעילות החווייתית משמשת מרכיב חשוב הן בלימוד הפורמלי והן בתחום הבלתי-פורמלי (מחוץ לבית-הספר או מעבר לשעות הלימודים).

בשנים האחרונות נהנו כ-800 בתי ספר ומאות אלפי תלמידים מהפעילויות החווייתיות המסובסדות שאנחנו מציעים. סל הפעילויות כולל 200 פעילויות ותוכניות שנבדקו ואושרו על-ידי צוות המקצוע. הפעילויות הן בנושאים שונים והן מופעלות על-ידי ארגונים וגופים רבים ומגוונים.

לצערנו, בשל העובדה שעד כה לא אושר תקציב מדינה לשנת 2020 ולאור פריצת מגפת הקורונה עדיין לא ברור האם תוכנית זו תתקצב בשנת תשפ"א. נעדכן על כך כשהתמונה תתבהר. תוכלו גם לעקוב [כאן](#).

ט. יוזמ"פ – יוזמות פדגוגיות בית ספריות בתרבות יהודית-ישראלית

תכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית נועדה להקנות ידע נרחב ומעמיק, חוויות עשירות וכלים מגוונים וחדשניים לפיתוח אישיותם וזהותם של התלמידים כיהודים, כישראלים וכבני-אדם. בתהליך הטמעת תכנית הלימודים, מושם דגש על פיתוח היכולות להוראת המקצוע באופן חווייתי ומשמעותי אשר יעודד שיח מברר זהות. לשם כך, אנו מזמינים את בתי הספר להשתתף בתכנית יוזמ"פ – יוזמות פדגוגיות בתרבות יהודית-ישראלית - תכנית ייחודית שמיועדת להעמקה וחדשנות בלימודי היהדות. במהלך תשע"ט ותש"ף השתתפו כ-100 בתי ספר בתכנית זו והובילו יוזמות בית ספריות, בליווי והכשרה של צוות תחום הדעת במהלך תש"ף.

אנו מתכוננים לפתוח בדצמבר 2020 – ינואר 2021 קול קורא למחזור הרביעי של תכנית יוזמ"פ, ולאפשר לבתי ספר נוספים להציע יוזמה לשנת הלימודים תשפ"א. ההצעות שייבחרו יזכו לסבסוד של עד 20,000

ה. עם זאת, דבר זה תלוי באישור תקציבי שעד כה לא התקבל בשל האירועים הפוקדים את מדינת ישראל ואנו מקווים שאישור זה יינתן.

פרטים נוספים ועדכונים תוכלו למצוא [כאן](#).

י. מסלולים להכשרת מורים

אנו רואים במורים המלמדים את המקצוע תרבות יהודית-ישראלית מובילי תחום דעת משמעותיים בחיי התלמידים ודמויות מרכזיות בבית הספר, ולכן חשוב שכל המורים המלמדים את המקצוע יעברו הכשרה בתחום. לשם כך פתחנו תכניות הכשרה ייחודיות. תכניות אלו כוללות התמצאות ובקיאות בארון הספרים היהודי לדורותיו, רכישת כלים פדגוגיים, אוריינות טקסטואלית והתנסות בדיוני זהות בגישה מגוונת ורחבה.

תכניות ההכשרה מופעלות במגוון מוסדות אקדמיים ובמוסדות המכשירים מורים. התכניות נבנו על בסיס עקרונות הוראת המקצוע ובהתאם לתכנית הלימודים החדשה ואושרו על ידי אגף מורשת. אנו מקווים כי בתוך שנים ספורות יוכשרו כלל המורים המלמדים את התחום במערכת, והוראת המקצוע תימסר לידי מורים שהוכשרו לכך בלבד.

בנוסף, אקדמאים, שירצו להצטרף למערכת החינוך כמורים לתחומי היהדות, יוכלו להצטרף לאחד ממסלולי הסבת אקדמאים.

פרטים נוספים תוכלו למצוא [כאן](#).

יא. פיתוח מקצועי: השתלמויות וימי עיון

תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית כולל תכנית לימודים חדשה וייחודית, שמבוססת על דרכי הוראה מגוונות של למידה משמעותית, ודורש מיומנויות אורייניות ומתקשבות. אנו רואים בפיתוח המקצועי: השתלמויות, כנסים וימי עיון, דרך להתפתחות מקצועית ולהוראה איכותית, וכן הזדמנות להכיר ולהעמיק בתכנית הלימודים, לרכוש אסטרטגיות למידה חדשות. אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בפעילויות שלהלן:

השתלמויות

בשנת תשפ"א אנו מקיימים השתלמויות רבות, מקוונות וככל שיתאפשר בעטיה של מגפת הקורונה, גם "פנים אל פנים" (מרוכזות ולאורך השנה), המידע מתעדכן [כאן](#) לאורך השנה.

השתלמויות מקוונות:

- **מבוא - היכרות עם ארון הספרים היהודי ואוריינות טקסטואלית.** ההשתלמות מועברת באמצעות

מט"ח (30 שעות)

להרשמה

- **"אגדה, פתגם ופרקי אבות"** – מיועד למורים בכיתות ג-ד על הגות חז"ל ואוריינות טקסטואלית. ההשתלמות מועברת באמצעות מט"ח (30 שעות)
[להרשמה](#)
- **"חקר ושורשים"** - השתלמות בדגש על עבודת שורשים ולמידה בדרך החקר למורים בכיתות ה'-ז'. ההשתלמות מועברת באמצעות מט"ח (30 שעות). מידע על מועד פתיחת ההשתלמות וקישור להרשמה יינתן בקרוב.
- **"כאן זה בית"** – השתלמות זו מבקשת לחזק את האוריינות של המשתלמים בתחומים הטקסטואליים הנלמדים בתרבות יהודית-ישראלית בחטיבת הביניים. בצד היכרות ראשונית עם הקורפוסים הספרותיים השונים יושם דגש על התנסות בלימוד טקסטים ורכישת כלים חדשניים ללימודם ולהוראתם. ההשתלמות מועברת באמצעות מט"ח (30 שעות).
[להרשמה](#)
- **למידה מיטבית מרחוק בתרבות יהודית-ישראלית** - איך מקיימים דיאלוג עם המקורות מרחוק? האם אפשר ללמוד בחברותא דרך המחשב? כיצד עוסקים בשאלות של זהות וערכים משותפים כשכל אחד יושב בביתו? בהשתלמות זו ניגע בהיבטים שונים הקשורים לעבודתו של המורה לתרבות יהודית-ישראלית ולתוכנית הלימודים בתחום, תוך זיהוי וגיבוש **ארגז כלים** אישי ויעיל לצרכים המשתנים של הלמידה ההיברידית. בין היתר נתוודע לכלי מקוון וחדשני ללמידה בית מדרשית ולחומרי למידה מקוונים אינטראקטיביים בתחום הדעת. ההשתלמות מועברת באמצעות מט"ח (30 שעות).
[להרשמה](#)
- **כשתרבות ועברית נפגשות – שילוב הוראת המקצועות תרבות יהודית-ישראלית ועברית (חינוך לשוני)**
ההשתלמות תעסוק בהכרת ת"ל של שני המקצועות, בעקרונות לשילוב בין המקצועות בהוראה, דוגמאות ליישום, האזנה ולמידה מהרצאות מומחים, קריאה ועיון, דיון ושיח, יישום ושיתוף בהתנסות. (30 שעות). מידע על מועד פתיחת ההשתלמות וקישור להרשמה יינתן בקרוב.
- **"עמיות יהודית במציאות משתנה"** – השתלמות בעמיות בראי תחומי דעת שונים לחט"ב.
"בני יאוד לא ישראליים רבים חושבים, אמריקה אף פעם לא היתה דולף באיני".
לא כעת כעדיפויי האנטישמיות מתרבים כאן. אתם רוצים לדבר על זה?" (ת. א. ווינצ'ונון ד' סי.)
- המילים הללו מופנות אלינו על ידי מורה יהודי-אמריקאי שנטל חלק בתכנון השתלמות למען מורי ישראל. ההשתלמות חושפת את אתגרי העולם היהודי בזמננו ומעניקה כלים ללמידה מבוססת זהות על הנתיב בין משבר לצמיחה. בנוסף היא מציעה אימון בכלים המותאמים למציאות הייחודית בה אנו שרויים והזדמנות להשתמש בהם בשכבות הגיל השונות. עוד יצוין כי במסגרת זו

יפגשו מורי תרבות יהודית-ישראלית עם מורים מתחומי-דעת נוספים ואף עם נציגים מן התפוצות. ההשתלמות מועברת באמצעות מט"ח (30 שעות).

[להרשמה](#)

▪ **השתלמות למורים כוללים ביסודי - "הכוורת" - פיתוח מקצועי מקוון, מותאם אישית, בתחומי הדעת למורי היסודי.**

המורים בבתי הספר היסודיים מתמודדים עם אתגר ייחודי. רבים מלמדים תחומי דעת מגוונים, בכיתות שונות, ועליהם להעניק בסיס ידע ומיומנויות ייחודיות לתחומים אלו. בשל המשימות הרבות והעומס המוטל על המורים קיים קושי להתמקצע בכל תחומי הדעת שאותם הם מלמדים. בסביבת לימוד מקוונת וחדשנית, התאגדו יחד רוב תחומי הדעת הנלמדים ביסודי על מנת לייצר למידה מקצועית, עשירה ומדוייקת, **במנות קטנות** המאפשרת תהליכי פיתוח מקצועי במספר תחומי דעת באותה שנה. הסביבה מכילה יחידות השתלמות של: ידע, מיומנויות, ערכים, פרקטיקות הוראה מגוונות וחדשניות, כלים ללמידה מרחוק וללמידה מעורבת ועוד. יחידות ההשתלמות בתחומי הדעת השונים הן בהיקף של 10,9,6,3 וניתן ללקט אותן בתמהיל מדויק המותאם אישית לכל מורה לפי בחירה ולפי תחומי הדעת אותם מלמד/ת באותה שנה. בנוסף, הסביבה מציעה גם השתלמויות שלמות של 30 שעות. **כל מורה בוחר/ת מה רוצה ללמוד, איפה, מתי וכמה.** לכל מורה יהיה "מנטור/ית מלווה" במסע ההתפתחות המקצועי, שי/תסייע בבניית התכנית ויהיה/תהיה שם עבורו/ה. אל תחמיצו את ההזדמנות המיוחדת ללמוד בדיוק לפי הרצונות, השאיפות והצרכים שלכם.

תחומי הדעת הנמצאים בסביבת "הכוורת": עברית שפת אם, ערבית שפת אם, עברית לערבים ולדרוזים, אנגלית, מדעים, מתמטיקה, תנ"ך ממלכתי וממ"ד, מולדת חברה ואזרחות, גאוגרפיה אדם וסביבה, היסטוריה ממלכתי, ממ"ד ודרוזים, תרבות יהודית-ישראלית, תושבע"פ חמ"ד, מורשת דרוזית, מחול ותיאטרון.

[להרשמה](#)

▪ **השתלמויות מיקרו-קרדיטציה בתרבות יהודית-ישראלית (10 שעות)** – פיתחנו והעלינו לרשת באמצעות מט"ח 6 השתלמויות מקוונות, בנות 10 שעות כל אחת. השתלמויות אלו עוסקות בכשירויות רלוונטיות להוראת תרבות יהודית-ישראלית, ביסודי ובחט"ב, ובאופן השימוש המיטבי בהן במהלך ההוראה:

1. תגובות אמפתיות לעידוד ריבוי דעות בדיון כיתתי. [להרשמה.](#)
2. שמירה על מתח לימודי בחברותא. [להרשמה.](#)
3. מתודת "שאלה-תשובה" ליצירת דיאלוג מובנה בין לומדים בחברותא. [להרשמה.](#)
4. שאלה פורייה ככלי להעמקת דיון. [להרשמה.](#)
5. ניתוח מובנה של טקסט ממקורות ישראלים. [להרשמה.](#)
6. שימוש בדף מקורות של ספריא כדי ליצור למידה פעילה בכיתה. [להרשמה.](#)

השתלמויות נוספות:

- במהלך השנה ובקיץ יתקיימו השתלמויות במחוזות השונים בבית יציב, בשלומי ובמרכזי הפסג"ה במגוון נושאים. פרטים מדויקים יימסרו בהמשך. לקבלת מידע נוסף מומלץ לעקוב אחר הפרסומים **באתר**. בנוסף, ניתן לפנות ל**רפרנט/ית** בכל מחוז.
- השתלמות בעמיות יהודית ותרבות יהודית-ישראלית למורים שמובילים קשרי תאומות בבתי הספר. ההשתלמות בשיתוף עם הסוכנות היהודית (30 שעות). לפרטים ניתן לפנות ל**רפרנט/ית** המחוזי/ת.
- השתלמות מורים מובילי יוזמה בתרבות יהודית-ישראלית בשני מוקדים: לוד ומכללת אורנים (30 שעות). ההשתלמות מיועדת לבתי ספר שנבחרו להוביל יוזמה בלבד.
- השתלמויות מנהלים מובילים בתרבות יהודית-ישראלית במחוזות השונים (40 שעות). למעוניינים, ניתן לפנות ל**רפרנט/ית** המחוזי/ת.
- השתלמות מדריכי תרבות יהודית-ישראלית – השתלמות שמיועדת למדריכי המורים המלמדים את המקצוע. ההשתלמות ממוקדת בתכנית הלימודים ונועדה לתת למדריכים ידע רחב וכלים להנחיית המורים (30-60 שעות). ההרשמה פתוחה למדריכי תחום הדעת בלבד.
- השתלמות חדרי מורים – בתי ספר שמעוניינים לשלב יחידות שעוסקות בתרבות יהודית-ישראלית ומותאמות לכל חדר המורים בהשתלמות המוסדית מוזמנים לפנות ל**רפרנט/ית** המחוזי/ת.

ימי עיון וסיורים לימודיים

אנו מזמינים את המורים לימי עיון ולסיורים לימודיים בתרבות יהודית-ישראלית שיתקיימו במחוזות השונים ככל שיתאפשרו בשנה"ל תשפ"א בעטייה של מגפת הקורונה. פרטים יפורסמו **כאן** ובאמצעות רשימות התפוצה בהמשך.

יב. מורים מובילים תרבות ומורשת

בבתי הספר הממלכתיים-יהודיים נלמדים מקצועות היהדות: תרבות יהודית-ישראלית, תנ"ך, מחשבת ישראל, תורה שבעל-פה ומשפט עברי. כל אחד מתחומי דעת אלו מבקש לעורר, לצד המרכיבים העיוניים, גם לימוד חווייתי הפורץ את גבולות הכיתה ומשתף את כלל קהילת בית הספר.

על מנת לקדם מטרות אלו, פתחנו בשנת תש"ף את תכנית מובילי תרבות ומורשת והקצינו שעות תוספתיות להובלת תרבות ומורשת בהתאם לתבחינים שפורסמו **בקול קורא** עבור שנת תש"ף.

מטרת תפקידו של מורה מוביל תרבות ומורשת:

הובלת צוות מורי מקצועות היהדות בבית הספר, לרבות: אחריות על פיתוח מקצועי של הצוות, השקעה בהגדלת מס' תלמידי המגמה, הובלת יוזמה פדגוגית במסגרת תכנית "יוזמו"פ" של תרבות יהודית-ישראלית (אם יש), בחירת הפעילות החווייתית של תרבות יהודית-ישראלית ועוד.

בבתי הספר העל יסודיים: להוביל ולטפח את תחומי הדעת: תרבות יהודית-ישראלית, מחשבת ישראל ותושב"ע ומשפט עברי.

בבתי הספר היסודיים: להוביל ולטפח את תחומי הדעת תרבות יהודית-ישראלית ותנ"ך.

לצערנו, בשל העובדה שעד כה לא אושר תקציב מדינה לשנת 2020 ולאור פריצת מגפת הקורונה עדיין לא ברור האם תוכנית זו תתקצב בשנת תשפ"א. נעדכן על כך כשהתמונה תתבהר. אנא עיקבו אחר הפרסומים [באתר](#).

יג. אתרי אינטרנט

לתרבות יהודית-ישראלית מספר ערוצים אינטרנטיים בהם ניתן למצוא חומר פדגוגי ודידקטי:
א. [אתר המקצוע](#) בו תוכלו למצוא יחידות לימוד מתוקשבות, עדכונים והעשרות שונות. הצטרפו לרשימת הדיוור שלנו בחלון הכניסה לאתר.

ב. [אתר המפמ"ר](#) בו תוכלו למצוא חומרי למידה ולעקוב אחר העדכונים. (שימו לב: לשימוש מיטבי באתר יש להשתמש בדפדפן אקספלורר ולא בכרום)

ג. [פייסבוק של מורי תרבות יהודית-ישראלית](#) – הצטרפו ל-3400 החברים בקבוצת הפייסבוק שלנו, שם תוכלו לשאול, לשתף ולהיות חלק מקהילת מורי תרבות יהודית-ישראלית.

ד. [תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה](#) - תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תוכניות לימודים כולל את:

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.

2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).

3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.

התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-

21.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת
תרבות יהודית-ישראלית

מדינת ישראל
משרד החינוך

יד. מדריכים ואנשי קשר

צוות ההדרכה של מקצוע תרבות יהודית-ישראלית פרוש ברחבי הארץ. הצוות עומד לרשותכם המורים, וישמח ללוות ולהדריך אתכם בתחום הדעת. ליצירת קשר עם המדריכים, תוכלו למצוא את פרטיהם בעמוד [זה](#).

[כאן](#) תוכלו למצוא את פרטי הקשר של אנשי המטה בתרבות יהודית-ישראלית.

בכבוד רב ובברכה,

יובל סרי

מנהל תחום דעת תרבות יהודית-ישראלית

אגף א' מורשת

העתקים:

- ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית
- גב' דליה פניג, ס/יו"ר מזה"פ ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי
- מנהלי המחוזות
- מר יובל אוליבסטון, מנהל אגף א' מורשת
- גב' סוניה פרץ, מנהלת אגף בכיר (כח אדם בהוראה)
- גב' אתי סאסי, מנהלת אגף א' לחינוך יסודי
- גב' דסי בארי, מנהלת אגף א' לחינוך על-יסודי
- מפקחי בתי-הספר היסודיים וחט"ב הממ'
- מדריכי תרבות יהודית-ישראלית